

Namsskogan kommune

Grunnlagsdokument kommuneplanens samfunnsdel

Totalt areal: 1 417,16 km²
Befolkning: 814
Befolkningstetthet: 0,57 innb/km

Land areal: 1 353,11 km²

Vannareal: 64,05 km²

Foto: Ole H Jensen

Innholdsfortegnelse

1. PRESENTASJON	5
2. INNLEDNING	6
2.1 Bakgrunn for dette arbeidet.....	6
2.2 Plansystemet	7
2.3 Plansystemet til Namsskogan.....	8
2.4 Medvirkning.....	8
3 Utviklingstrekk og utfordringer i Namsskogan kommune	9
3.1 Statistikk/Prognoser	9
3.2 Sektorovergripende	17
3.2.1 Omdømmebygging/bolyst.....	17
3.2.2 Samfunnssikkerhet og beredskap	18
3.2.1 Forebygging og tidlig innsats	19
3.2.2 Utenforskap	20
3.2.3 Medarbeidere, kompetanse, utvikling og organisasjon	21
3.2.4 Klima og miljø	22
3.3 Oppvekst.....	23
3.3.1 Barnehage og skoleeier	23
3.3.2 Barnehage- Skolestruktur	26
3.3.3 Barnevern og PPT	31
3.3.4 Kultur- og folkehelse	31
3.3.5 Flyktningetjeneste og voksenopplæring	32
3.4 Helse og omsorg	33

3.4.1 Tjenestesammensetning – riktig behovsdekning – kommunens ressursbruk:	33
3.5 Næringslivet	36
3.5.1 Omstillingsprosjektet	36
3.5.2 Namsskogan Utvikling AS	37
3.6 Landbruk og utmark	37
3.7 Namsskogan som nasjonalparkkommune.....	38
4. AREALSTRATEGI	39
4.1 Arealstrategier er langsiktige og overordnede prinsipper for arealbruk	39
4.2 Arealstrategi for Namsskogan kommune.....	40
4.3 Tettstedene skal styrkes som attraktive bosteder	41
4.4 Spredt bebyggelse	42
4.5 Satsing innenfor fritidsbebyggelse	42
4.6 Næringsarealer	43
4.7 Landbruket	43
4.8 Vindkraft	43
4.9 Mineralnæringen.....	43
5.0 Vannkraftutbygging	44
5. DE 5 STRATEGISKE SATSNINGSOMRÅDENE	44
5.1 Overordna perspektiv for de 5 strategiområdene.	44
5.1.1 Folkehelse.....	44
5.1.2 FN bærekraftmål	46
5.1.3 ROS – analyser	47
5.1.4 Medvirkning, tilhørighet og engasjement.....	48

5.1.5 Universell utforming.....	49
5.1.6 Utenforskap.....	50
5.2 De 5 strategiområdene.....	51
5.2.1 Samarbeidsdrevet og smart kommune.....	53
5.2.2 Mangfold og inkludering.....	53
5.2.3 Kompetanse og næringsutvikling.....	54
5.2.4 Bærekraftig stedsutvikling med kvalitet.....	54
5.2.5 Livsmestring hele livet.....	55
6.0 REGIONALE STRATEGIER OG PLANER.....	56
7.0 NASJONALE FØRINGER.....	57
8.0 Vedleggsoversikt.....	58
8.1 Namsskogan utvikling AS Strategidokument.....	58
8.2 Omstillingsplan og handlingsplan.....	58
8.3 Klimaprofil Nord Trøndelag.....	58

1. PRESENTASJON

Namsskogan kommune ble etablert i 1923, og er den nordligste kommunen i Trøndelag fylke. Namsskogan har grenser mot Grane, Røyrvik, Grong, Høylandet og Bindal kommuner.

Kommunens visjon er: **«Toppen i Namdalen!».**

Våre grunnleggende kjerneverdier:

- Respekt
- Humor
- Likeverd
- Åpenhet

Det første herredstyremøtet for Namsskogan ble avholdt 19. mars 1923 på «stedet Trones». På dette møtet ble det valgt formannskap, ordfører ligningsnemd, overligningsnemd, og medlemmer til forskjellige styrer og råd, bl.a. skolestyre, fattigstyre, skogoppsyn, skogbrandmenn.

På dette møtet ble også det første budsjettet for kommunen satt opp. Første post var fattigvesen, her var sluttsammen 5800 kr, skolevesenet ble ført opp med utgift/inntekt på 7450 kr, vegvesenet fikk 1400 kr, og posten til kommunevesenet var på kroner 16 120.

2. INNLEDNING

2.1 Bakgrunn for dette arbeidet

I kommuneplanens samfunnsdel skal kommunen legge vekt på viktige utfordringer, og synliggjøre de strategiske valgene kommunen tar. Samfunnsdel er et viktig verktøy som skal brukes til å forme og gi retning for Namsskogansamfunnet i årene fremover. Planen skal beskrive utfordringer og fastsette langsiktige mål og strategier. Den skal gi et grunnlag for alle planer, og skal være førende for alt arbeid vi gjør i kommunen.

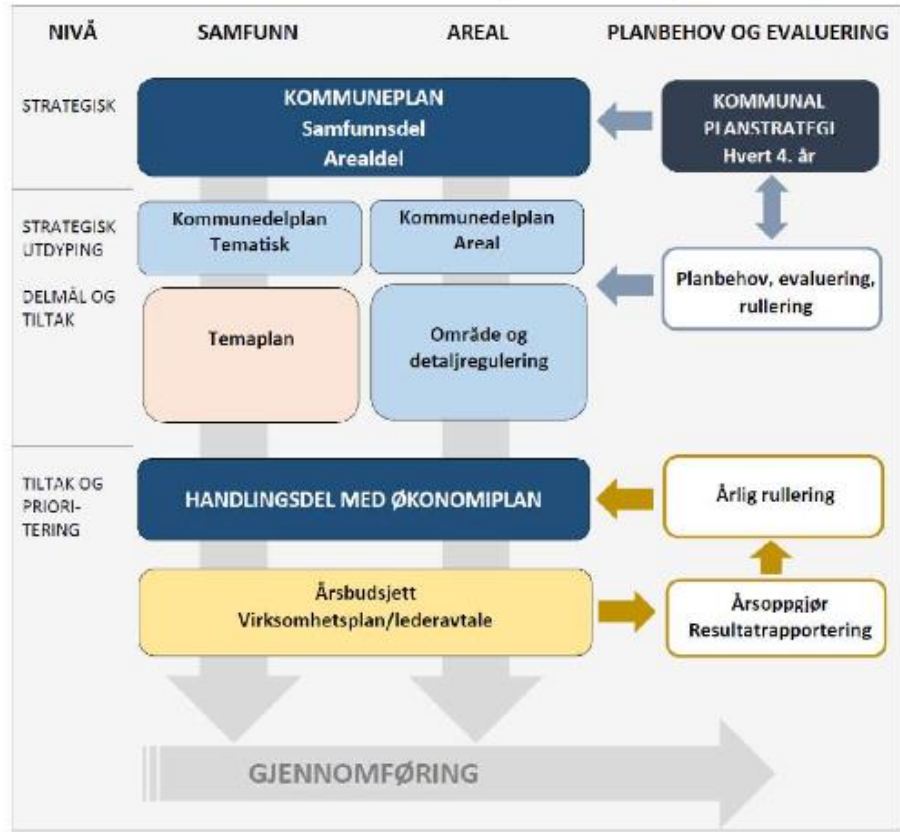
Dette gjelder:

- Samfunnsforhold som befolkningsutvikling, utbyggingsmønster, utbyggingsvolum, folkehelse, barn og unge, integrering og næringspolitikk.
- I tillegg skal samfunnsdelen si noe om kommunen som samfunnsutvikler og tjenesteleverandør. Den skal også ta hensyn til nasjonale mål, og gi føringer for kommuneplanens arealdel.

Kommunen har valgt 5 strategiske satsningsområder som skal prioriteres frem mot 2035. Gjennom planen har vi identifisert utfordringer, mål og overordnede tiltak for hver av disse strategiske satsningsområdene. Her beskriver vi hvordan vi ønsker at Namsskogan skal utvikle seg frem mot 2035.

2.2 Plansystemet

Det kommunale plansystemet

Når overordnede strategier i samfunnsdelen blir videreført gjennom de ulike tema/virksomhetsplanene, med tiltak som igjen blir løftet inn i handlingsdelen og realisert gjennom økonomiplan og til slutt budsjett. Da har kommunen et plansystem som fungerer. Dette er en utfordring spesielt for småkommuner. Namsskogan kommune må derfor, som uttalt i planstrategien, fokusere på å forenkle plansystemet sitt.

2.3 Plansystemet til Namsskogan

Namsskogan kommune har et plansystem som er omfattende. I arbeidet med samfunnsdelen er det sett på en sammenslåing og en forenkling av kommunens planer. Det må vurderes og gjøre planverket mindre omfattende ved å begrense og sammenslå planer som kan slås sammen.

2.4 Medvirkning.

Over flere år ha kommunen arbeidet med å få på plass en ny kommuneplanens samfunnsdel. På grunn av Covid pandemien har det vært utfordrende og få til gode medvirkningsprosesser, men vi har fått utfordret en del grupper gjennom denne perioden og har fått en del tilbakemeldinger. Aktører som fylkeskommunen, statsforvalter og distriktssenteret har bidratt i enkeltmøter. Ungdomsskolen ble utfordret og jobbet med samfunnsdelen våren 2020 og kom med en del innspill da.

Utover våren 2022 ble koronarestriksjonene mindre og mindre omfattende og samfunnet ble gjenåpnet. Kommunestyret ba om en ekstra runde med inkludering der det ble organisert og avholdt 3 folkemøter på Trones, Brekkvasselv og Namsskogan i løpet av juni. Samtidig ble det åpnet for å komme innspill på kommunens hjemmeside. Her kom det inn 7 innspill.

Totalt sett har medvirkningsprosessen vært god i utarbeidelsen av ny samfunnsdel.

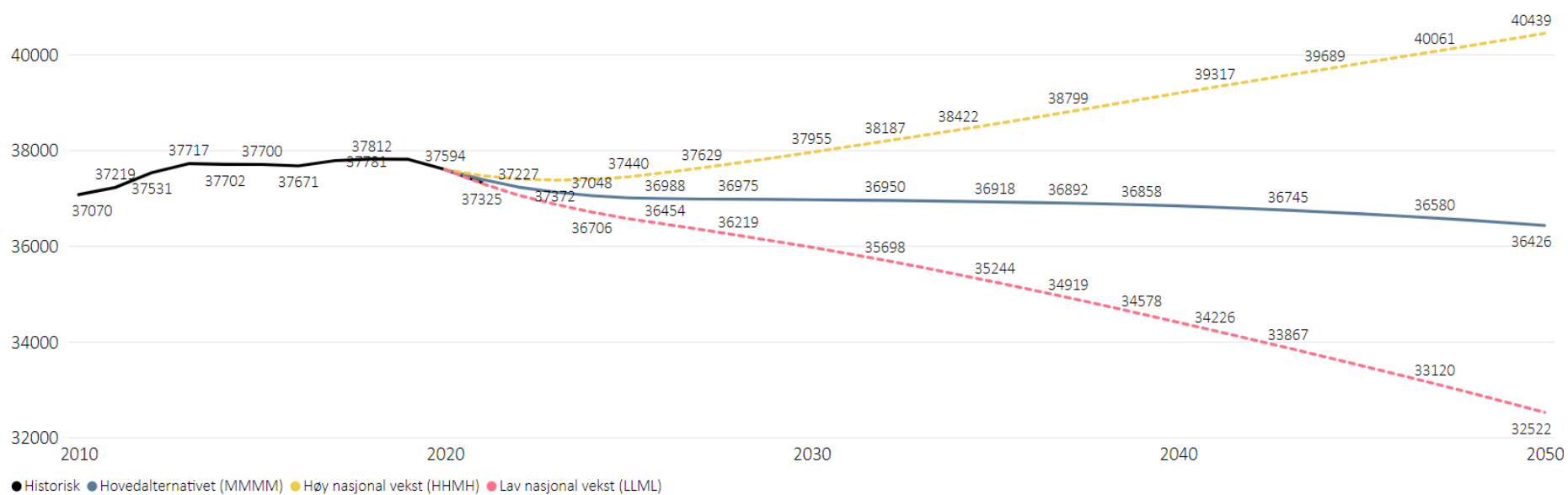
3 Utviklingstrekk og utfordringer i Namsskogan kommune

3.1 Statistikk/Prognoser

Namsskogan kommune var en del av Indre Namdals-regionen som nå er avsluttet og regionen har gått inn i region Namdal

Befolkningmengden i region Namdal er 37.325. Samarbeidet gir en stor kollektiv styrke opp imot andre aktører.

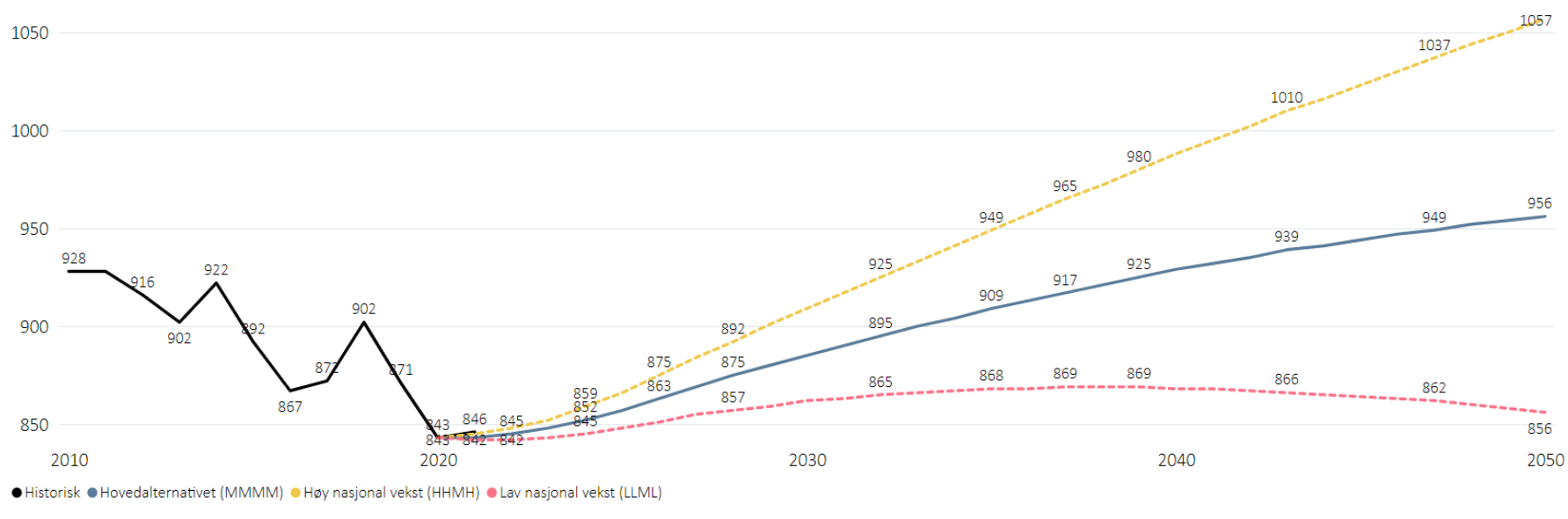
Utvikling av befolkning i alle aldre i Namdalen, historiske tall og framskriving fra ssb

Kilde Trøndelag i tall.

De største utfordringene for Namsskogan samfunnet har vært nedgang i folketallet over lang tid. Det har vært en nedgang fra 928 personer i 2010 til 814 personer den 31.03.2022. Med stadig flere eldre i kommunen blir forsørgerbyrden en utfordring fremover. Vi blir stadig færre yrkesaktive i forhold til antallet barn og spesielt eldre.

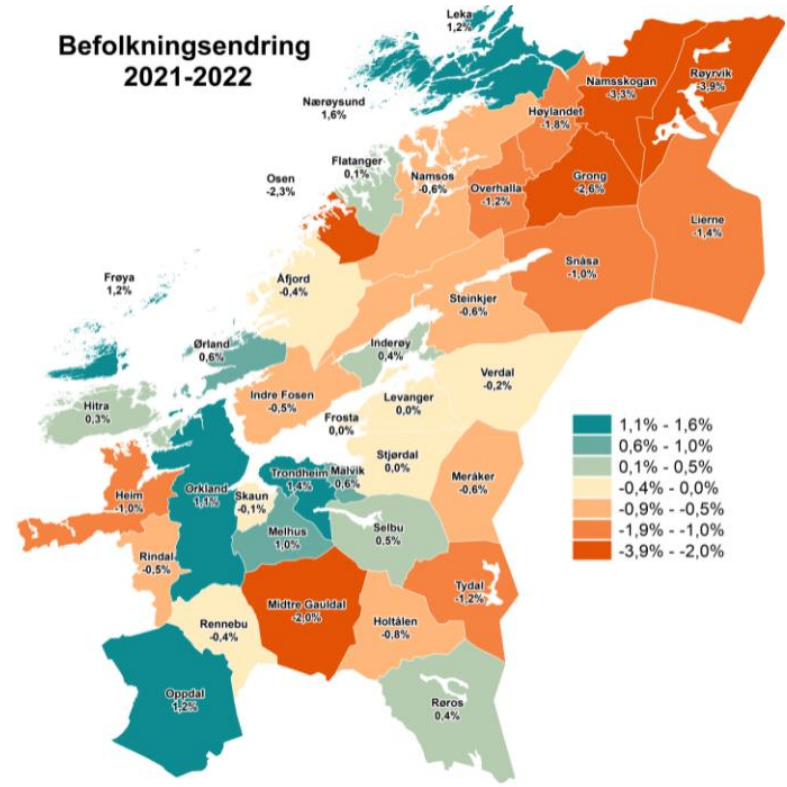
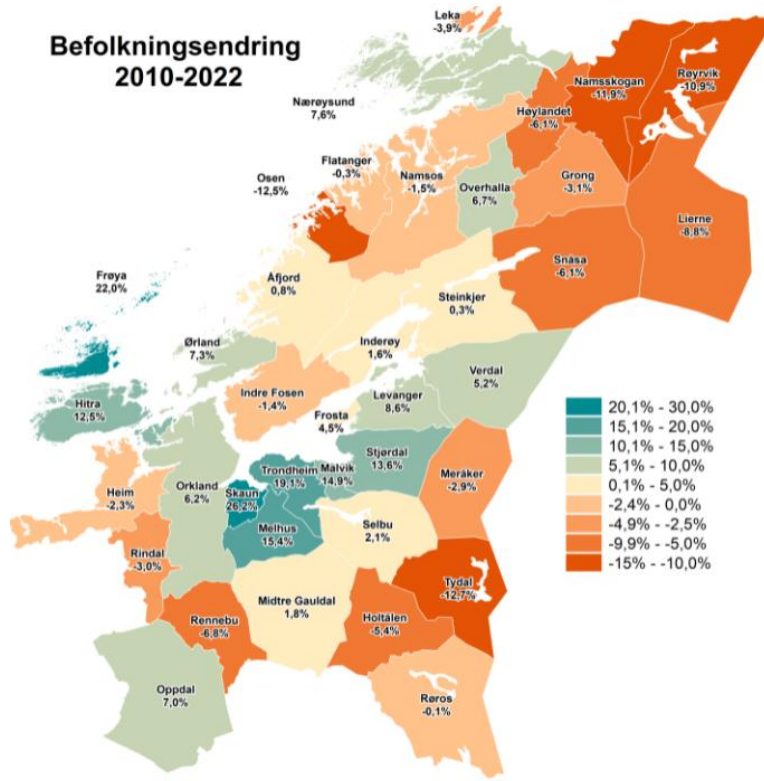
Utvikling av befolkning i alle aldre i Namsskogan, historiske tall og framskriving fra ssb

Kilde Trøndelag i tall

Befolkningsendring:

Det en kan legge merke til er at endringen fra 2021-2022 (-3,3%) er langt større i forhold gjennomsnittet i hele perioden 2010-2022 (-11,9%)

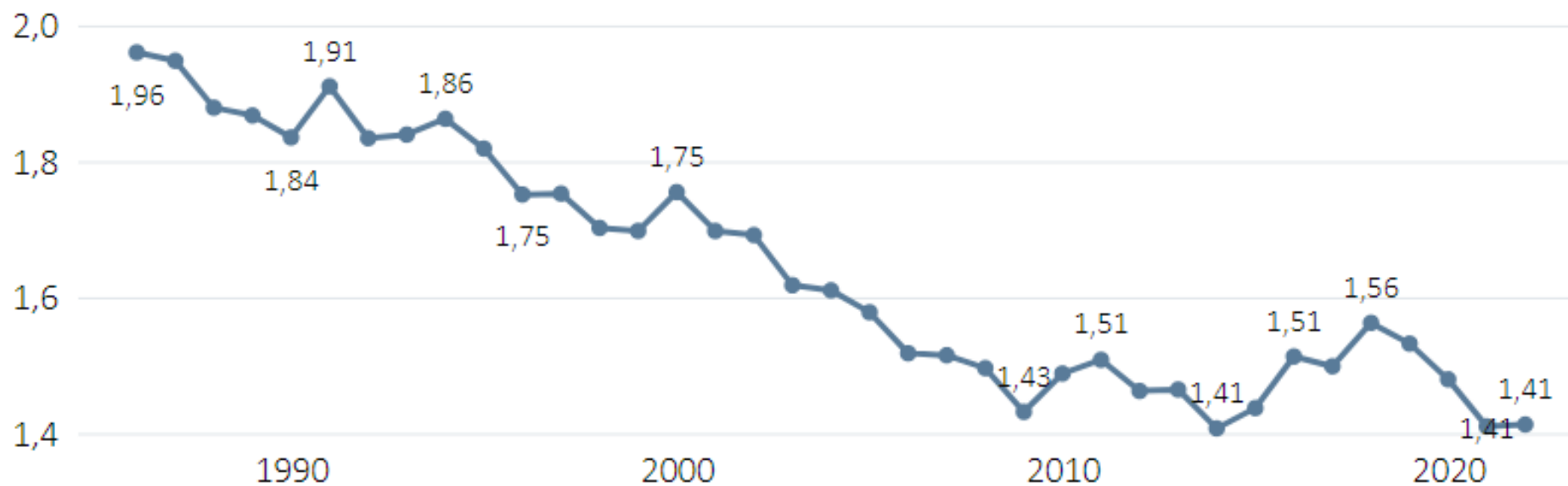
Tidslinje folketall i Namsskogan i perioden 1997K4 til 2022K1. Med automatisert framskriving for ytterligere 16 kvartaler

Kilde SSB Tabell 0122

Kilde Trøndelag i tall

Indeks for forsørgerevne (befolkning 16-66 vs 0-15 og 67+) i Namsskogan

Man kan se for seg at en fortsatt nedgang av folketallet samt en videre negativ utvikling i forsørgerevnen vil føre til følgende:

En desentralisert skole og barnehagetilbud står i fare. Kommunen har i dag to små skoler og tre små barnehager. Alle disse er sårbare for nedgang i barnetall/elevtall. Det sosiale og faglige miljøet vil gradvis forvitres når skolene blir så små, og det blir utfordrende å opprettholde tilstrekkelig kvalitet.

Prognose elever **Namsskogan skole** per 1. november 2022.

Trinn	2022/2023	2023/2024	2024/2025	2025/2026	2026/2027	27/28
1.	5	4	9	2	5	1
2.	4	5	4	9	2	5
3.	2	4	5	4	9	2
4.	6	2	4	5	4	9
5.	4	6	2	4	5	4
6.	10	4	6	2	4	5
7.	9	10	4	6	2	4
8.	13	9	10	4	6	2
9.	9	13	9	10	4	6
10.	11	9	13	9	10	4
	73	68	71	63	58	52

Prognose elever **Trones skole** per 1. november 2022.

Trinn	2022/2023	2023/2024	2024/2025	2025/2026	2026/2027	2027/28
1.	2	2	1	0	2	0
2.	2	2	2	1	0	2
3.	6	2	2	2	1	0
4.	1	6	2	2	2	1
5.	3	1	6	2	2	2
6.	3	3	1	6	2	2
7.	2	3	3	1	6	2
	19	19	17	14	15	9

Fødselsoversikt

År	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Antall	4	9	3	8	3	2

Tjenesteytende næringsliv og handel vil stå i fare for nedleggelse. Namsskogan har pr i dag en solid tjenesteytende sektor (tertiær), med bl.a. 4 kolonialbutikker og bensinstasjoner, byggevaresenter, 4 kafeer, blomsterbutikk, rørlegger m.v. De fleste av disse opplever store sesongvariasjoner, men er avhengig av en stabil kundemasse for å forsvare sin drift gjennom hele året.

En svakere kommunal økonomi. Inntektssystemet er lagt opp slik at en videre nedgang i folketall over tid vil svekke den kommunale økonomien, og dermed mulighetene for å opprettholde et solid tjenestetilbud med god kvalitet.

Bosetting handler også om tilgang på forskjellige typer **boliger** av god standard. Namsskogan har et boligmarked som ikke stimulerer til bygging da boligbygging i privat regi nærmest har vært fraværende. Kommunestyret ga i 2009 og 2010 250.000 kr i tilskudd til innbyggere som bygget egen bolig. I tillegg ble en del tomter frigjort og stilles gratis til disposisjon. Tilskuddet ble redusert til 100.000 kr og etter hvert fjernet.

I arbeidet med «Omstillingskommune» er det utarbeidet en omstillingsplan for 2021-2026 som viser til at Namsskogan har utfordringer i boligtilbudet.

Bygningstype	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Totalt
Enebolig	1	0	0	1	1	4	0	3	1	3	1	0	15
Tomannsbolig	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rekkehus, kjedehus og andre småhus	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	3
Boligblokk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bygning for bofellesskap	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Andre bygg enn boligbygg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totalt	1	0	0	1	1	7	0	3	1	3	1	0	18

Tabellen viser antall boliger av ulike typer som er oppført i tidsperioden 2010 til 2021.

3.2 Sektorovergripende

3.2.1 Omdømmebygging/bolyst

Bosetting og etablering handler i stor grad om bolyst. Det er sammensatte og komplekse forhold, som avgjør om folk velger å bo på en plass. Likevel er det en del grunnleggende forhold, som blant annet:

- Arbeid og tjenester
- Bolig og nærmiljø
- Sosialt nettverk
- Kultur og estetiske forhold

Hvis folk skal trives og bli boende er de avhengig av inkludering og sosiale nettverk. Mange kan få det gjennom eget engasjement og initiativ i f. eks lag og foreninger.

Samtidig kan det være krevende for noen å bli inkludert i etablerte sosiale nettverk, og kommunen bør utvikle en bevisst strategi i.f.t inkludering og toleranse.

Bolyst handler og mye om omdømmebygging. Omdømmebygging er et viktig virkemiddel for å tiltrekke seg positiv oppmerksomhet og interesse for bosetting og etablering. Omdømmebygging ble etter 2010 trukket frem som et fokusområde for årene framover, men omdømmebygging er et langsiktig arbeid som må bygges innenfra og utover. Hvis omdømmebygging skal ha noen effekt er det viktig at det implementeres i hele den kommunale organisasjon, næringsliv og generelt blant folk flest. Frem imot 2022 har nok dette fokuset bleknet en del.

Namsskogan kommune har blitt en nasjonalparkkommune. Målet med medlemskapet er å bruke merkevaren til å stimulere til økt lokal verdiskaping og representere en bedre mulighet for lokal næringsutvikling. Gjennom dette arbeidet ligger det mye omdømmebygging.

Gode faglige tjenester til innbyggerne er avhengige av at vi er i stand til å være attraktive i forhold til rekruttering. Her må politikere og ansatte bidra til å utvikle stolthet, og framsnakke kommunen og sin arbeidsplass.

3.2.2 Samfunnssikkerhet og beredskap

Kommunen er utsatt for potensielt alvorlige hendelser særlig knyttet til stor trafikk på veg. Med stadig økende trafikk opplever Namsskogan at det til tider er en del trafikkulykker. Men heldigvis er det veldig få alvorlige ulykker med alvorlig personskade. Vi kan også anta at klimaendringer og ekstremvær vil føre til uventede og alvorlige hendelser. Kommunen må også utfordre seg selv på og kartlegge fremtidige nye scenarioer som kan påvirke kommunen fremover.

Arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap er et tema som skal få plass i alt arbeid vi som kommune foretar oss. Samfunnssikkerhet er et premiss i all planlegging for å forebygge risiko for tap av liv, helse, viktig infrastruktur, samfunnsviktige funksjoner, større materielle verdier samt omdømme. Det er viktig å ha både administrativt og politisk fokus på dette slik at det avsettes tilstrekkelig ressurser. Temaet skal være en del av det overordnede perspektivet for alt planarbeid for kommunen.

Arbeidet skal baseres på de fire grunnleggende prinsippene for arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap i Norge:

- Ansvarsprinsippet innebærer at den virksomheten som har det daglige ansvaret for et område, sektor eller tjeneste, også har ansvar for forebyggende tiltak, beredskapsforberedelser og deltakelse i krisehåndtering.

- Likhetsprinsippet tilsier at det skal være størst mulig grad av likhet i organisering og oppgavefordeling i krise som i normalsituasjon.
- Nærhetsprinsippet innebærer at kriser skal håndteres på lavest mulig nivå.
- Samvirkeprinsippet er uttrykk for samhandling mellom ulike beredskapsaktører som en viktig forutsetning for samfunnets samlede evne til å håndtere et bredt spekter av uønskede hendelser på en optimal måte

3.2.1 Forebygging og tidlig innsats

Fokuset på tidlig innsats kommer spesielt til syne i forbindelse med barnevernreformen/Oppvekstreformen 2022. Oppvekstreformen vil stille store krav til både barnehage, skole, helse og barnevern.

Reformen har følgende mål: Flere barn skal få rett hjelp til rett tid der de bor

Dette innebærer fokus på:

- Forebygging og tidlig innsats
- Helhetlig tjenestetilbud
- Samarbeid på tvers av sektorer og faginstanser
- Kommunal styring og utvikling av samarbeid på tvers av kommuner

For å lykkes må det:

- God politisk og administrativ forankring
- Utvikle verktøy og kompetanse for å oppdage sårbare barn/familier.

- Iverksette fleksible og målrettede tiltak sammen i egen kommune
- Etablere robuste fagmiljø og gode samarbeidsordninger mellom faginstansene.

Tidlig innsats kan forebygge utenforskap. D.v.s at barn blir “skoletapere”, utvikler atferdsproblemer, og faller utenfor videregående opplæring, og deretter arbeidslivet.

3.2.2 Utenforskap

Gjennom tidlig innsats forebygger man at ungdommer blir stående utenfor samfunnet og føler seg alene, men utenforskap handler ikke bare om de unge. Personer i alle aldre kan oppleve å ikke føle tilhørighet gjennom livet. Det kan være mange utløsende situasjoner som gjør at en person blir mer isolert og stiller seg på siden av samfunnet ellers. Slik at «tidlig innsats» gjelder for alle aldre. Det handler mye om å se, inkludere og ta vare på hverandre. Sosial isolasjon, eller utenforskap, er en av de største risikofaktorene for dårlig psykisk helse, mens tiltak for sosial støtte beskytter (FHI, 2019)

Tidlig innsats, gode barnehager og skoler, foreldrestøtte og å redusere barnefattigdommen er tiltak vi vet virker mot utenforskap. Men det å ha en meningsfull jobb å gå til, det å oppleve å bli inkludert i fritidsaktiviteter og det å være en del av et positivt sosialt felleskap er grunnleggende for å trives på en plass. I Namsskogan har vi mange gode muligheter for å inkludere innbyggere og innflyttere. Samtidig kan det oppleves vanskelig å få innpass i sosialt felleskap hvis man ikke har spesielle fritidsinteresser. Det er derfor viktig at kollegaer, naboer, lag og foreninger i samarbeid med kommunen utvikler et inkluderende samfunn.

3.2.3 Medarbeidere, kompetanse, utvikling og organisasjon

Kommunen er en kunnskapsbedrift der medarbeidere og ledere utgjør den viktigste ressursen for å levere gode tjenester. Arbeidsmarkedet er i endring, samtidig som kommunesektoren er i en periode med omstilling. Dette utfordrer kommunene som arbeidsgiver og tjenesteleverandør.

For Namsskogan kommune er det avgjørende å lykkes med å rekruttere, utvikle og beholde medarbeidere. Vi må også jobbe systematisk for en felles identitet og kultur, ivareta tilliten til kommunen og ha evne til å digitalisere og drive innovasjon og nyskaping.

Konkurransen om relevant arbeidskraft med rett kompetanse og erfaring har økt, og vil trolig øke mer i årene som kommer. Dette vil utfordre Namsskogans evne til å rekruttere og beholde arbeidskraft. Kommunen må være en attraktiv arbeidsgiver som tiltrekker seg, utvikler og beholder kompetente medarbeidere. Flere må jobbe lenger (økt pensjonsalder), og flere må jobbe mer (heltidskultur). Vi må finne nye løsninger for å sikre bærekraftige tjenester med fokus på heltidskultur.

En god arbeidsgiverpolitikk er avgjørende for at Namsskogan kommune kan rekruttere og beholde kvalifisert arbeidskraft, stille krav til lederskap, utvikle medarbeidernes kompetanse og bygge en felles organisasjonskultur. Arbeidsgiverpolitikken vil også være et viktig strategisk virkemiddel for å sikre at medarbeidere og ledere når kommunens mål.

Lederskap handler om å forvalte lokalsamfunnets ressurser på best mulig måte. Ledelse av morgendagens kommuner innebærer å lede i endring, omstilling og utvikling. Ledere har et særlig ansvar for å legge til rette for en organisasjons- og arbeidskultur som fremmer gode arbeidsprosesser, godt medarbeiderskap og

en synlig kultur for læring, forbedring og innovasjon. Det må legges til rette for et godt arbeidsmiljø hvor medarbeidere og ledere gis rom for å utvikle relasjoner og godt medarbeiderskap.

Kommunens rolle er i utvikling. Dagens og fremtidens kommuner må i større grad enn tidligere aktivt involvere innbyggerne og andre aktører som ressurser og samarbeidspartnere, gjennom satsing på medborgerskap og samskaping. Dette stiller nye krav til kommunens medarbeidere og ledere, både når det gjelder samarbeid internt og eksternt og i organiseringen av tjenestene og arbeidet.

De samme utfordringene kan være overførbare til næringslivet generelt i kommunen.

3.2.4 Klima og miljø

Klimatilpasning handler om å gjøre natur og samfunn bedre rustet til å møte de pågående klimaendringene ved å begrense risiko, sårbarhet og ulemper, og å dra nytte av eventuelle fordeler som følge av endringer i klimaet.

For Namsskogan kommune kan vi finne forventet klimautvikling i «Klimaprofil for Nord – Trøndelag», hvor det står: Klimaendringene vil for Nord-Trøndelag særlig føre til behov for tilpasning til kraftig nedbør og økte problemer med overvann; endringer i flomforhold og flomstørrelser; jordskred og flomskred, samt havnivåstigning og stormflo.

Klimaprofilen kan brukes som kunnskapsgrunnlag for klimatilpasning på ulike måter, for eksempel til dimensjonering, som kunnskapsgrunnlag i kommuneplaner, og i ROS-analyser.

Hvis en sak krever detaljert kunnskap på lokalt nivå for å oppfylle kommunens arbeid, må man hente inn mer lokal informasjon enn det klimaprofilen gir.

3.3 Oppvekst

I dette kapitlet er det lagt opp til å legge fram et kunnskapsgrunnlag, slik at skoleeier skal kunne ta beslutninger, prioritere og fatte vedtak.

3.3.1 Barnehage og skoleeier

Namsskogan kommunestyre har den formelle skoleeierrollen, og skal sørge for at skolene drives i.h.t nasjonale bestemmelser, lover og forskrifter mv. Kommunaldirektør og kommunalsjef omtales som den administrative skoleeier.

Det hevdes i ulike sammenhenger at barnehager og skoler er så styrt av lover, forskrifter, rammeplaner og læreplaner at skoleeier i liten grad har eget handlingsrom.

De siste årene er det forsket mye på kommunen sitt bidrag (skolebidrag). Seinest i april 2021 la en ekspertgruppe fram en sluttrapport om hvordan skoleeier kan bidra til gode læringsresultat.

Noen av hovedfunnene er:

- Lærerne driver utviklingsarbeidet, og skoleeier er hele tiden godt informert om hva de holder på med
- Utviklingskunnskapen kommer fra Skolebasert vurdering
- Godt samarbeid preget av en klar opplevelse av at elevens læring er et felles ansvar (mellom skoleeier og skoler, mellom skoleledelse og lærere, mellom lærere og elever)
- Skoler med høyt bidrag til elevens læring har stor oppmerksomhet på læringens sosiale sider
- Skolelederne i skoler med høyt bidrag til elevenes læring skjærmer kjerneaktiviteten for “unødig støy”
- Skoleeierne utvikler og styrker sin skolefaglige kompetanse ved å lære av skolene om skolen.
- Skoleeier har respekt for skolene, er tett på, omtaler seg selv som sparrings- og samarbeidspartner.

Økonomiske prioriteringer til skole og barnehage vil selvsagt ligge i bunnen, men er ikke nevnt som et viktig bidrag. For at skolene/kommunene skal kunne gjennomføre gode bidrag til læringsutbytte er det naturlig nok viktig med tilstrekkelig kompetanse.

Samfunnsutviklingen med digitalisering både av arbeid og sosialt samvær, gir barnehager og skoler nye muligheter og nye utfordringer. I 2017 kom det ny rammeplan for barnehagen og i 2018 ble ny bemanningsnorm lovfestet (lov om barnehager §17,18 og 19). I 2020 skal en fornyet utgave av læreplan for grunnskolen tas i bruk og fra 2025 er krav til kompetanse for undervisning skjerpet inn.

For skolene i Namsskogan, betyr det at en del av de ansatte som i dag har godkjent kompetanse, ikke lenger vil ha det. Alt dette krever et høyt fokus på etterutdanning og videreutdanning for alle ansatte. Det kan også bli behov for ekstraordinære tiltak for å rekruttere nødvendig kompetanse.

Det er særdeles viktig at Namsskogan kommune har fokus på å bevare et stabilt og godt tjenestetilbud innenfor barnehage og skole også i årene som kommer. Selv om antall elever blir noe lavere, er det viktig at de barn/elever vi har, får minst like godt barnehage- og skoletilbud som resten av landet. Det betyr gode lokaler tilpasset de krav rammeplan og læreplan setter, godt kvalifiserte ansatte og utstyr og arbeidsverktøy iht. til fremtidens krav.

Barnehage:

Aktivitetene som planlegges og gjennomføres i en barnehage er regulert i barnehageloven m/forskrifter, rammeplan for barnehage og nasjonale satsingsområder. Forskning viser at opplevelsene og erfaringene barn får i tidlig alder har stor betydning. Med bakgrunn i dette er det mye større fokus på kvalitet i barnehagene. Dette er et nasjonalt fokus og kommer godt fram i ny rammeplan for barnehager. Det som tidligere var noe vi burde gjøre, er nå noe vi skal gjøre.

Rammeplanen for barnehagens verdigrunnlag sier om barn og barndom at: *«Barnehagen skal anerkjenne og ivareta barndommens egenverdi. Å bidra til at alle barn som går i barnehage, får en god barndom preget av trivsel, vennskap og lek, er fundamentalt. Barnehagen er også en forberedelse til aktiv deltakelse i samfunnet og bidrar til å legge grunnlaget for et godt liv. Alle handlinger og avgjørelser som berører barnet, skal ha barnets beste som grunnleggende hensyn, jf. Grunnloven §104 og barnekonvensjonen art.3nr.1.*

Dette er et overordnet prinsipp som gjelder for all barnehagevirksomhet». Videre heter det i barnehageloven.

«Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering».

For å kunne gi tilstrekkelig kvalitet i barnehagetilbudet, må barnehagene ha en faglig kompetent og stabil bemanning, og gode økonomiske vilkår slik at det kan legges til rette for flere treff mellom barna på dagtid og faglige møter på kveldstid for ansatte. Det er samtidig en krevende øvelse å klare å skaffe den kompetansen som bemanningsnorm og pedagognorm krever.

I Namsskogan kommune har vi små barnehager med små barnegrupper og personalgrupper. Dette gjør det krevende både å ha et godt fagmiljø på den enkelte barnehage og ha en god nok sosial læringsarena for alle

barna. Det er delvis stor sprik i alder på barna i den enkelte barnehage, noe som gjør det krevende å legge til rette for aldersrettet pedagogisk aktivitet for det enkelte barn.

Barnehagene vil også være sårbare på bemanning om vi får noe fravær.

Kompetanseheving er en viktig faktor for å kunne tilby best mulig barnehagetilbud i kommunen. Det skaper motivasjon og engasjement hos de ansatte. Barnehagene i Namsskogan er en del av et kompetansenettverk for alle barnehagene i Indre Namdal. Barnehagenettverket jobber med sentrale tema som kommer fra utdanningsdirektoratet, erfaringsdeling mellom kommunene i Indre Namdal samt kompetanseheving opp imot høyskoler og universitet.

Barnehagene i Namsskogan er med på et utviklingsarbeid i samarbeid med skolene i Namsskogan og skrivesentret ved NTNU. Grunnlaget var i utgangspunktet dårlige resultater på nasjonale prøver i skolen, men vi ser at vi er nødt til å se litt større på det å inkludere barnehagen også for å ivareta alle overganger til det beste for barna.

3.3.2 Barnehage- Skolestruktur

Namsskogan kommune har de siste 30-40 årene hatt en noenlunde fast barnehage og skolestruktur.

Utfordringene med at Namsskogan er en langstrakt kommune, med avstandsulempes kommer ofte til syne når endringer av tjenestetilbud og struktur skal diskuteres.

Det viktigste argumentet for opprettholdelse av en desentralisert struktur er at folk vil bo i ytterkantene av kommunen. Realiteten er at det er en langt svakere bosetting utenfor grendene i 2022 enn for 40 år siden. Dette ser vi tydelig både sør og nord i kommunen, der det i dag er langt mindre bosetting av barnefamilier enn tidligere.

I samme periode har også de totale fødselskullene i kommunen blitt stadig mindre, og til dels store variasjoner fra år til år.

I diskusjonene rundt barnehage og skolestruktur er det ofte to perspektiv som kommer fram. Det ene er det sosiale og faglige tilbudet. Det andre går på framtidig bosetting og samfunnsutvikling.

1. Faglig og sosial utvikling

- Små elevgrupper gir svake rammer for sosial, og faglig utvikling
- Fagkompetanse og ressurser

Læreplanens overordnede del understreker bla:

Elevens identitet og selvbilde, meninger og holdninger blir til i samspill med andre. Sosial læring skjer både i undervisningen og i alle andre aktiviteter i skolens regi. Faglig læring kan ikke isoleres fra sosial læring. I det daglige arbeidet spiller derfor elevenes faglige og sosiale læring og utvikling sammen.

En rekke internasjonale og nasjonale studier viser at det er en sammenheng mellom sosial kompetanse og faglig utvikling (Nordahl 2005).

Det finnes en del faglige vurdering av barnas sosiale og faglig utvikling i små grupper. Det er ingen fasitsvar på dette, selv om de fleste mener det bør være minimum 8-10 elever i gruppene. Da vil de fleste få en sosial tilhørighet og faglig utvikling/utfordringer sammen med andre. I Namsskogan vil det også være utfordringer med stor aldersspredning innenfor de sammenslåtte klassene.

2. Bosetting og Samfunnsutvikling

Nyetableringer, tilflytting og bosetting handler i stor grad av attraktivitet. Kommuner som utøver en tydelig og helhetlig tilrettelegging vil da lykkes bedre bl.a med:

- Bosetting/tilflytting
- Nyetablering og jobbskaping
- Bærekraftige fritidstilbud
- Opprettholdelse av lag, foreninger, organisasjoner mv

Når kommunene i tillegg blir utfordret på nedskjæringer og innsparinger oppstår det ofte vanskelige og krevende beslutningsprosesser.

Spesielt for småbarnsfamilier vil barnehagetilbud i “rimelig nærhet” ha betydning for valg av bosted.

Distriktssenteret (Nordtug, mars 2021) har publisert en rapport med anbefalinger på bl.a

- Se arbeid for gode oppvekstmiljø og oppvekstsvilkår som en del av samfunnsutviklingsarbeidet. Kjærlighet til eller avsmak for hjemsted skapes tidlig. Arbeid med inkluderende skole- og barnehagemiljø og generelt helsefremmende arbeid er også arbeid for å styrke framtidig bosettingsgrunnlag.

Undersøkelser framlagt i rapporten viser at oppvekstmiljø for (framtidige) barn er meget viktig for alle unge i utvalget. I snitt lå denne verdien mellom «viktig» og «helt avgjørende», og er den høyeste skåren av alle verdiene vi målte. Sannsynligheten for å gi (eventuelle) framtidige barn et godt oppvekstmiljø blir av utvalget vurdert som høy («meget sannsynlig») dersom en bosetter seg i en distriktskommune.

Inkluderende barnehage- og skolemiljø er et ledd i en stor satsingen fra myndighetene på å skape gode, trygge og inkluderende barnehage- og skolemiljø og for å bekjempe mobbing. Det handler om forebygging, avdekking og håndtering av mobbing, samt jobbe med regelverket, organisasjon og ledelse.

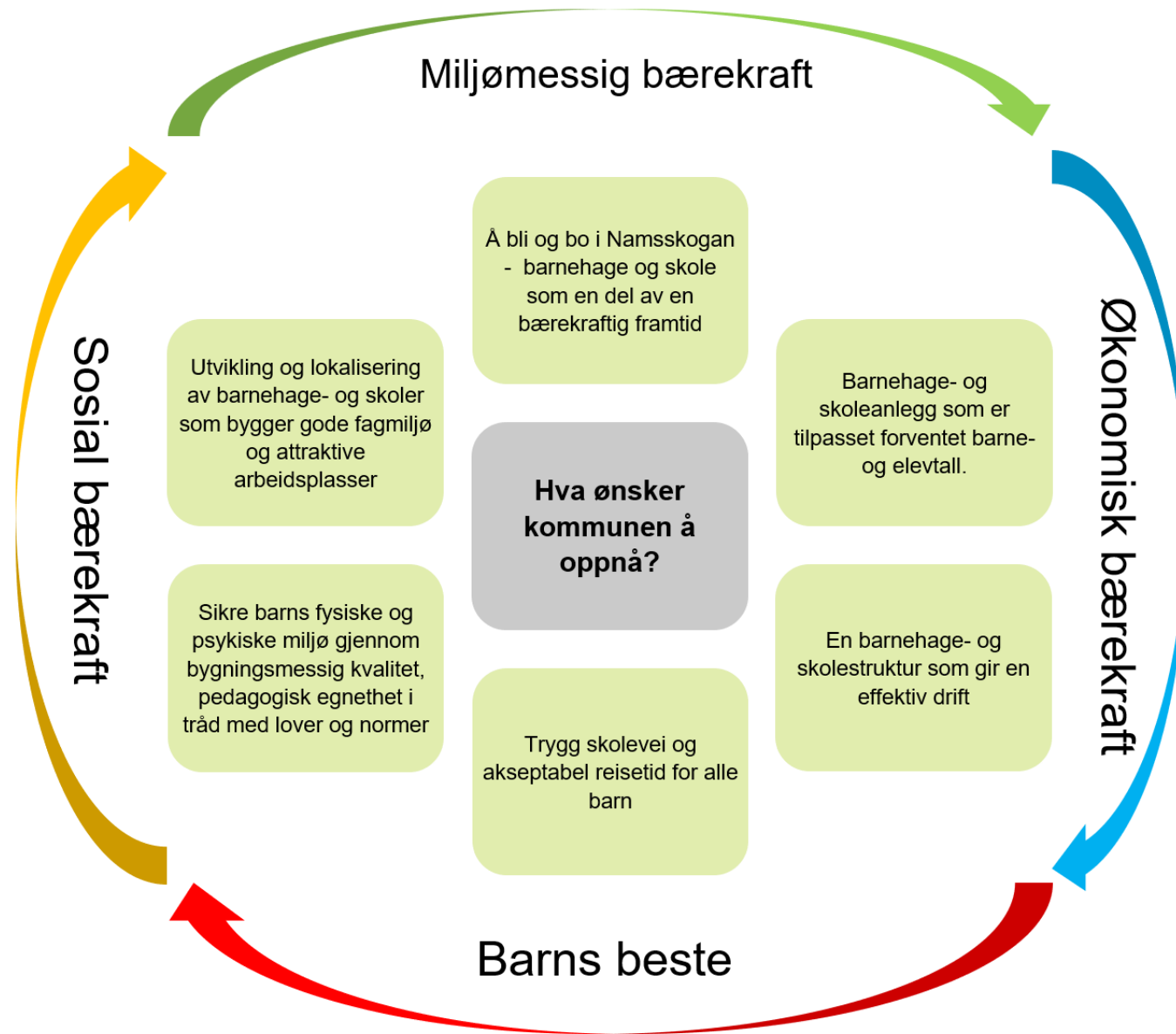
For barnas lek, utvikling, læring og sosiale tilhørighet er trygge og gode barnehage- og skolemiljø uten mobbing og andre krenkelser avgjørende. Barnehagen skal fremme vennskap og fellesskap. Skolen skal utvikle inkluderende fellesskap som fremmer helse, trivsel og læring for alle. Når vi ser utdanningsløpet i sammenheng har vi bedre mulighet for et helhetlig og systematisk arbeid både i barnehagen og i skolen.

Mulighetsvurdering av skole og barnehagestruktur, 2022

Høsten 2022 har det pågått et arbeid med mulighetsvurdering av skole og barnehagestruktur i kommunen. Det er utarbeidet en rapport av Norconsult, som vurderer dagens skole og barnehagestruktur, med fokus på framtidig bærekraft og barns beste.

Figur 3 Modellen under viser målområdene for utredningen. Vurderingskriterier og vekting er utarbeidet med bakgrunn i disse målene.

Vektingen gir til slutt en vurdering basert på de seks temaene i figuren på hvilke alternativ, som kommer godt eller dårlig ut.

3.3.3 Barnevern og PPT

Det er et interkommunalt samarbeid på Pedagogisk Psykologisk Tjeneste (PPT) og barnevernstjenesten, hvor Grong kommune er vertskommune.

For de små kommunene er det svært krevende å bygge tilstrekkelig fagkompetanse innenfor helsetjenester for barn og unge. Med synkende barnetall i Namsskogan og nabokommunene, vil det også bli krevende å opprettholde tilstrekkelig fagkompetanse på de interkommunale tjenestene.

3.3.4 Kultur- og folkehelse

Forskere ved HUNT (Helseundersøkelsen i Nord-Trøndelag) har funnet flere overraskende sammenhenger mellom helse og deltagelse i kulturlivet. Ved å sammenligne opplysninger om deltagelse i kulturelle aktiviteter med helseopplysninger, har nemlig forskerne funnet at alle som konsumerer kultur i en eller annen form opplever bedre helse, er mer tilfreds med livet sitt og har mindre forekomster av angst og depresjon, sammenlignet med folk som ikke er så opptatt av kultur. Fysisk aktivitet har fram til i dag vært måleenheten for god helse. Studie viser at andre dagligdagse aktiviteter kan gi god helse, i et helhetlig perspektiv. Dette kan bety at kulturaktiviteter bør tas med som en viktig ingrediens når vi jobber for å fremme bedre folkehelse.

Samhandling med frivillige lag- og organisasjoner og enkeltpersoner er en viktig strategi i kultur- og folkehelsearbeidet. Disse er viktige kilder til ideer og kunnskap samt at det utgjør et viktig supplement til det offentlige arbeidet med å sikre samfunnsdeltakelse for alle. Namsskogan kommune ønsker godt samarbeid mellom kommunen, frivillige organisasjoner, innbyggere og næringsliv. Vi sikrer at alle våre

innbyggere, i alle aldre og samfunnslag, gis mulighet til å være aktive brukere og aktører i kultur og fritidslivet.

Kommunene har gjennom folkehelseloven plikt til å iverksette nødvendige tiltak for å møte kommunens folkehelseutfordringer. Dette er nødvendig, men krevende, for å nå målet om en samfunnsutvikling som fremmer befolkningens helse og utjevner sosiale helseforskjeller.

3.3.5 Flyktningetjeneste og voksenopplæring

I årene fra 2015-2017 tok Namsskogan imot i overkant av 50 flyktninger fra Syria. I 2022 er rundt 20 av disse bosatt i kommunen. I 2021 ble flyktningetjenesten og voksenopplæringen lagt ned da kommunen ikke fikk integreringstilskudd fra Staten i mere enn 5 år.

I februar 2022 oppsto en uventet krigssituasjon i Europa, der Russland invaderte Ukraina. Dette har utløst en betydelig flyktningestrøm til Norge, og Namsskogan kommune har i løpet av 2022 bosatt 20 flyktninger.

Det er krevende for små kommuner å få til en god integrering. En god samhandling mellom næringsliv, frivilligheten og kommune er helt nødvendig for å lykkes. Bo og blilyst for flyktninger handler i stor grad om trygghet gjennom fast jobb, hus og sosial tilhørighet. Selv om ikke alle velger å bosette seg i Namsskogan på lengre sikt, er det utvilsomt et viktig bidrag for å opprettholde Namsskogan kommune som et bærekraftig samfunn.

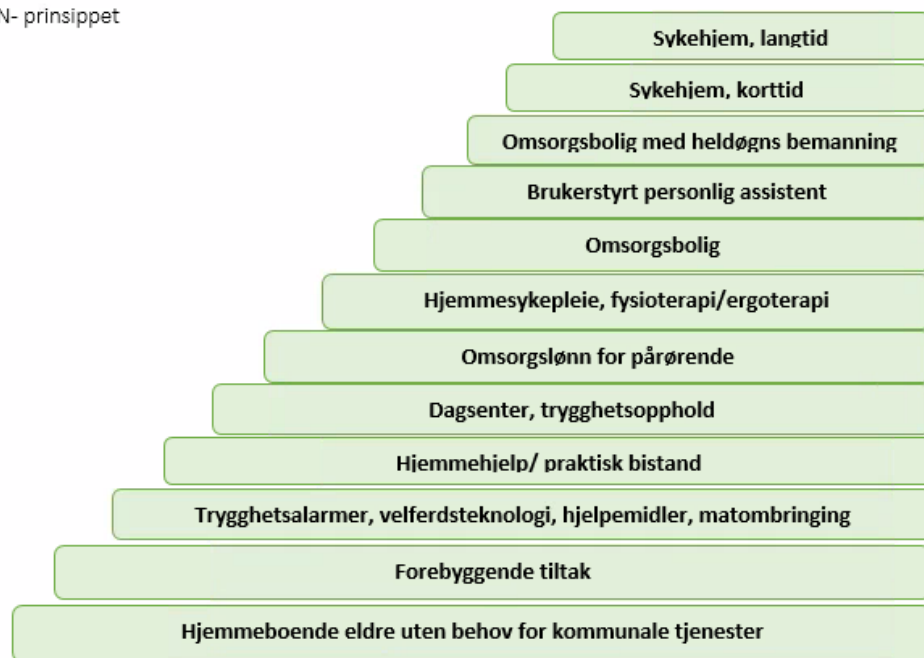
3.4 Helse og omsorg

3.4.1 Tjenestesammensetning – riktig behovsdekning – kommunens ressursbruk:

Det førende prinsippet for å koble behov og tjeneste innen helse- og omsorgstjenestene er LEON-prinsippet (Laveste Effektive Omsorgs Nivå), som gjerne kan skisseres i form av en tiltakskjede eller Omsorgstrapp. Figuren viser en teoretisk oversikt over ulike tiltak som er sentrale innen de kommunale helse- og omsorgstjenestene, og som kan være aktuelle for innbyggere med ulike behov.

Omsorgstrappen

LEON- prinsippet

Laveste trinn i omsorgstrappen er forebyggende arbeid, trygghetsalarm mv. Øverste trinn er sykehjem, omsorgsbolig med heldøgns bemanning eller tilsvarende tjenester med høy bemanning.

For de fleste brukergruppene innen helse- og omsorgstjenestene vil behovet variere over tid. Et behov kan også dekkes på flere måter. Dersom en bruker får tilbud om tilpasset bistand i eget hjem, kan f.eks. en innleggelse i sykehjem ofte unngås eller utsettes. Tilsvarende kan et tilrettelagt tilbud for en person med nedsatt funksjonsevne redusere behov for permanent bemanning.

Hvordan kommunene dimensjonerer tiltakskjeden, arbeider etter LEON-prinsippet og vurderer brukernes helhetlige behov, kan ha mye å si for utviklingen av pleie- og omsorgstjenestene

Ved å ha ulike nivåer av tjenestetilbud, vil tilbudet kunne tildeles ut fra det hjelpebehov den enkelte bruker har. Tilbudene differensieres ved at tjenestetilbudet strekker seg fra lite hjelpebehov (lavterskel-tilbud) til stort hjelpebehov (høy terskel).

Målet er at innbyggerne skal opprettholde størst mulig grad av egenmestring og livskvalitet, at tjenester gis med sikte på at brukerne skal bo hjemme så lenge som mulig, og at eventuell reduksjon i funksjonsnivå skal forebygges og motvirkes ved først å sette inn tiltak som fremmer egenmestring.

Omsorgstrappen (omsorgstjenestenivåene) er en bevisstgjøring av tiltakskjeden, samtidig som det tydeliggjøres hvilke tjenester kommunen har eller som må utvikles eller etableres. Namsskogan kommune har en institusjonstung pleie og omsorgstjeneste. Tiltak og organsiering av tjenesten for å styrke

forebyggende tiltak, kartlegging av eldre over 80 år, utvidelse av dagtilbud og opptrening i hjemmets daglige gjøremål (Hverdagsmestring) blir viktig.

3.4.2 Sårbare tjenester og samarbeid

Stadig endrede nasjonale føringer og satsningsområder, behov for kompetanse og rekrutteringsutfordringer, kamp om arbeidskraft, demografiske endringer og behov for kostnadseffektivisering er faktorer som setter krav til fleksible og tilpasningsdyktige kommuner. Å få mer ut av de ressursene kommunen har blir viktig for fremtidens tjenestetilbud. Heltid er et virkemiddel som skaper stabilitet og kvalitet. Planlagt oppgaveglidning innad i enhetene er et annet tiltak. Oppgaveglidning handler om å se om arbeidsoppgaver utført av en arbeidsgruppe eller profesjon kan overføres til en annen. Oppgaveglidning kan føre til nye utfordringer, kompetanseheving og mer tilfredshet i forhold til eget arbeid. Et tredje virkemiddel er samskaping hvor ansatte, politikere og næringsliv sammen med innbyggerne finner ut hvordan et behov eller en utfordring skal løses (også kalt kommune 3.0).

Innbyggere som har behov for tjenester fra flere instanser, skal ha et helhetlig koordinert og individuelt tilpasset tjenestetilbud. Kommunen kan satse på tjenester som fremmer mestring, selvstendighet, deltagelse og styrker brukerperspektivet. Samtidig krever det samhandling og koordinering mellom nivåene (sykehus og kommune) og sektorovergripende samhandling.

Innenfor helse og omsorg i Namsskogan er det flere tjenester med få ansatte. Dette bidrar til at tjenestene blir sårbare for endringer og fagmiljøet blir lite. For å bedre kvalitet og bygge robuste fagmiljøer kan

interkommunalt samarbeid være en løsning. Det kan være tjenestesamarbeid eller kommunene kan tenke nytt rundt hvordan man organiserer helse og omsorgstjenestene. Digitalisering gir muligheter for å etablere samarbeid og fagmiljø på tvers av geografi.

3.5 Næringslivet

3.5.1 Omstillingsprosjektet

Sammen med Røyrvik kommune har vi fått status som en omstillingsregion. Børgefjell utvikling AS er etablert der Namsskogan og Røyrvik eier 50% hver. Omstillingsprogrammet er godt i gang der at det er etablert en felles omstillingsplan og handlingsdel for de to kommunene.

De største hindrene for vekst og utvikling synes å være:

- Liten grad av framsnakking og kultur for utvikling
- Lite samarbeid på tvers av bedrifter
- Tilgang på riktig kompetanse
- Avgrenset og lite variert boligmarked
- Avgrenset og lite variert næringsliv

De største mulighetene for vekst synes å være:

- Knoppskyting og videreutvikling av etablert næringsliv
- Utvikling av reiselivsnæringen
- Rekrutterings- og kompetanseheving

- Kommunen som samfunnsutvikler
- Stedsuavhengige arbeidsplasser
- Etablere kultur for samarbeid, framsnakking og nytenking
- Utnytte plasseringen langs E6.

3.5.2 Namsskogan Utvikling AS

Før omstillingsprogrammet ble igangsatt gikk kommunen sammen med næringslivet inn og satset på en ny førstelinjetjeneste. Namsskogan Utvikling AS ble etablert der at kommunen har aksjemajoriteten i selskapet med 51% der næringsaktørene har 49%.

Grunnlaget for næringsdelen av samfunnsplanen er strategidokumentet for 2022-2025 som er vedtatt av styret i Namsskogan Utvikling AS. Mål, strategier og tiltak er basert på prosess med oppstilling av styrker, svakheter, trusler og muligheter. Namsskogan Utvikling AS vil være sentral i det operative næringsarbeid i kommunen. Det vil også bli lagt opp til et nært samarbeid med omstillingsprosjektet – Børgefjell Utvikling AS.

3.6 Landbruk og utmark

Kommunen har en liten og sårbar landbruksnæring.

Flere har i den senere tid vist vilje til å satse på landbruket. Kommunen må bidra til å støtte opp om ny-satsing innenfor gjeldende regelverk for tilskudd.

Rovdyrproblematikken har de siste åra blitt svært utfordrende for beitenæringa (sau og rein). Dette er som følge av en nasjonal politikk, som vi sannsynligvis må forholde oss til i åra

framover. Likevel må kommunen på en aktiv måte bidra til at skadevirkningene blir redusert mest mulig.

Kommunen har store utmarksressurser som forvaltes av større grunneiere. Det er viktig at det utvikles størst mulig lokal verdiskaping av disse utmarksarealene, samtidig som tilgjengeligheten for allmennheten er god.

Namsskogan kommune er en del av et sør-samisk kjerneområde noe som fører til at arealforvaltning må ta hensyn til reindriftas behov. Samhandling og dialog mellom ulike interesser må være et fokusområde fremover i forbindelse med rullering av arealplan.

I en utmarkskommune vil jakt, fiske og friluftsliv være viktig i.f.t trivsel og bolyst. Derfor er det viktig å tilrettelegge for økt bruk av naturen gjennom ulike tiltak bl.a. i samarbeid mellom kommune og fjellstyret.

3.7 Namsskogan som nasjonalparkkommune

Som godkjent nasjonalparkkommune, skal Namsskogan kommune ta i bruk merkevaren med tilhørende designmanual og retningslinjer. Nasjonalparkkommunen Namsskogan har ansvar for å legge til rette for lokal verdiskaping og kommunen skal bidra til at Børgefjell nasjonalpark blir mer synlig og tilgjengelig og at verneverdiene og kvalitetene i parken blir tatt vare på.

Kommunen har en plikt på seg til og forankre kriteriene for å kunne bli en nasjonalparkkommune. Til dette arbeidet er det opprettet et eget Nasjonalparkutvalg. Dette utvalget jobber med et strategidokument som skal bidra til at kriteriene blir forankret.

4. AREALSTRATEGI

I Nasjonale forventninger fra 2019 kom det inn et tydelig signal til kommunene om at det er ønskelig at kommuneplanens samfunnsdel inneholder en arealstrategi. Arealstrategien er ikke lovfestet. Poenget med en arealstrategi er å legge føringer for ønsket arealutvikling, og disse føringene skal legges til grunn ved fremtidig rullering av kommuneplanens arealdel. Studier har vist at arealstrategier er et nyttig verktøy for større kommuner med utbyggingspress, men også mindre kommuner som sliter med fraflytting og uheldig demografisk utvikling. Arealstrategien skal altså være bindeleddet mellom samfunnsdelen og arealdelen i kommunen.

4.1 Arealstrategier er langsiktige og overordnede prinsipper for arealbruk

En strategi kan defineres som «en plan av handlinger med hensikt å nå et spesifikt mål».

Kommunens arealstrategi er en langsiktig og overordnet plan, som fastlegger prinsippene for kommunens arealforvaltning.

Arealstrategien kan typisk bestå av en kort opplisting av prinsipper veiledet av en kartskisse.

Gjennomføringen av arealstrategien skjer på alle plannivåer, ved utforming av kommuneplanens arealdel, ved reguleringsplaner og i byggesaksbehandlingen.

Fordeler med en arealstrategi kan være:

- Forutsigbarhet for eksterne aktører
- Tidlig politisk dialog og forankring
- Mulighet for medvirkning på strategisk nivå
- Skaper sammenheng og helhet i planleggingen
- Løfte blikket og se om utviklingen går i ønsket retning.

Vedtatt Planstrategi for Namsskogan kommune.

Planstrategien omtaler de ulike nasjonale forventningene som regjering og Konge skal utarbeide hvert 4 år ved kommunevalget.

Vedtatt planstrategi sier noe om temaene Vekstkraftige regioner og lokalsamfunn i hele landet og Bærekraftig areal- og transportutvikling

Blant annet vises det til at det er over år er lagt til rette for etablering av tilrettelagte boliger for eldre, vanskeligstilte personer og personer med særlige behov i Namsskogan sentrum med gåavstand til alle servicefunksjoner.

4.2 Arealstrategi for Namsskogan kommune

FN sine 17 bærekraftsmål skal legges til grunn i all arealplanleggingen for kommunen.

Fokusmål for Namsskogan vil være:

Universell utforming skal være et bærende prinsipp, men må sees i sammenheng med hva som er mulig å prioritere.

Namsskogan kommune forplikter seg til og ha ferdig avklarte bolig- og næringsområder til enhver tid, slik at tettstedene fritt kan utvikle seg i takt med behovene.

Det må fokuseres på å utvikle gammel og ny infrastruktur slik at den er beredskapsmessig pålitelig, bærekraftig og solid med tilstrekkelig kvalitet.

Målet er at Namsskogan kommune skal være et bærekraftig, trygt og inkluderende lokalsamfunn med fokus på sikkerhet i hverdagen for den enkelte innbygger.

4.3 Tettstedene skal styrkes som attraktive bosteder

I samarbeide med innbyggerne skal kommunen, på miljøets premisser, satse på trygge, aktive nærmiljø med gode møteplasser og gang og sykkelveier.

Det skal legges til rette for et godt differensiert boligtilbud i kommunen.

4.4 Spredt bebyggelse

For å sikre levende grender er det viktig å beholde bosetting og arbeidsplasser i alle deler av kommunen. LNF- spredt boligbebyggelse kan brukes som verktøy for å tilrettelegge for spredt bosetting. Kommunen må være mer presis i arealavsetningen i forhold til tidligere.

Følgende vilkår legges til grunn for planleggingen:

- Må ikke lokaliseres mer en 500 m fra offentlig vei.
- Skal ikke lokaliseres i reindriftens flyttleier.
- Skal ikke lokaliseres nærmere vassdrag enn 100 m.
- Skal ikke lokaliseres på dyrket mark.

4.5 Satsing innenfor fritidsbebyggelse

Kommunen har i dag et stort tomteoverskudd til fritidsboliger med et stort tyngdepunkt i Skorovatn.

Kommunen vil fremover satse på modernisering og eventuell fortetting av eksisterende regulerte hyttefelt.

Nye mindre hyttefelt som har lavt konfliktnivå kan tas til vurdering for behandling.

Eksempler på modernisering kan være:

- Mer tidsriktige reguleringsbestemmelser.
- Universell utforming av planområdene. F.eks tilrettelegging for bevegelseshemmede/rullestolbrukere.
- Infrastruktur for kommunikasjon.

4.6 Næringsarealer

Kommunen har i dag meget god kapasitet på regulerte industriarealer men eksisterende arealer bør utvikles med en sterk, bærekraftig og moderne infrastruktur.

Namsskogan kommune ønsker fremover å satse på Tunnsjødalsområdet for å utvikle ett nytt moderne industri/næringsarealområde med god tilgang på kraft, fibernett og nærhet til E6.

4.7 Landbruket

Kommunen ønsker å fortsette med satsningen på landbruksnæringen med å:

- Invitere næringen til en bred diskusjon om fremtidig arealforvaltning.
- Legge til rette for nydyrking.

4.8 Vindkraft

Namsskogan kommune har flere ganger vært negativ til vindkraftutbygging. Vindkraftutbygging representerer store naturinngrep i fjellheimen, noe som ikke er forenelig med de reindriftsinteressene som er i kommunen. Tidligere foreslåtte prosjekt er Grøndalsfjellet og Kalvvatnet. Disse to anleggene var kommunen negativ til med tanke på reindriftsinteressene.

Kommunen ønsker derfor å være restriktiv i forhold til eventuelle nye kommende prosjekter.

4.9 Mineralnæringen

Områder som har egenskaper som egner seg til mineral- eller byggeråstoffer bør sikres i kommunens arealplan. Det må være fokus på forurensning, naturmangfold, beitenæringer og utmarksnæringer i vurderingen rundt arealene som er aktuelle og avsette i arealplanen.

5.0 Vannkraftutbygging

Sammen med aktuelle utbyggere vil kommunen bidra til utvikling av bærekraftige prosjekter.

Dette betyr:

- Sikre at utviklingen av vannkraftprosjekter i kommunen er i samsvar med prinsippene for bærekraftig utvikling.
- Som innebærer å vurdere miljøpåvirkninger, samfunnsmessige faktorer og økonomisk levedyktighet. Det er viktig å ta hensyn til lokale økosystemer, dyreliv og fiskebestander for å minimere negative konsekvenser.

5. DE 5 STRATEGISKE SATSNINGSOMRÅDENE

Til nå har vi presentert utviklingstrekk og utfordringer for det enkelte området. Under de 5 strategiske satsningsområdene blir samfunnsdelen mer tversektoriell.

5.1 Overordna perspektiv for de 5 strategiområdene.

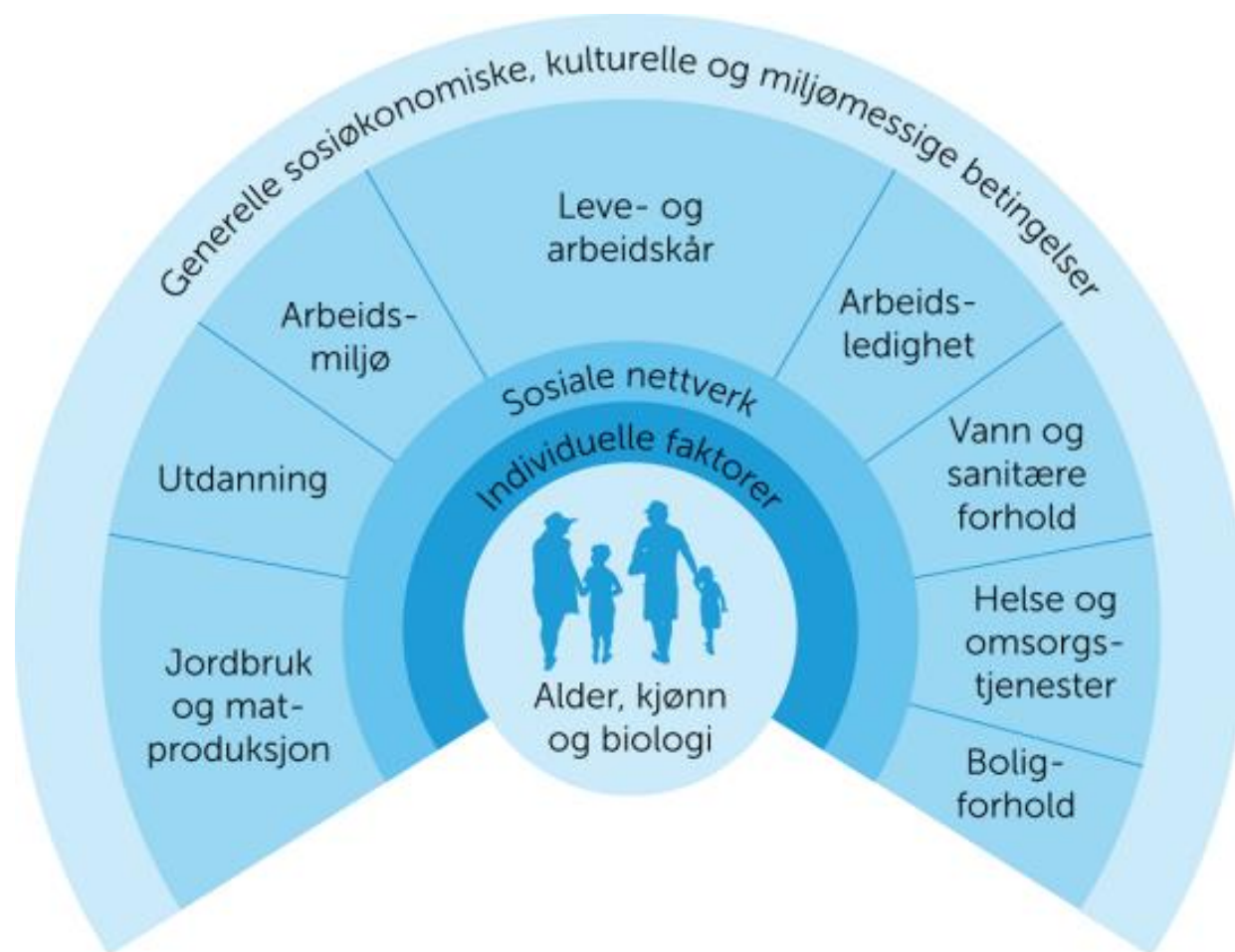
Kommunalt planarbeid, enten om det er kommuneplan, virksomhetsplaner, handlingsplaner, stedsutvikling, temaplaner mv. skal ha et felles overordna perspektiv. Disse skal gjelde for alt arbeid innenfor planverket til kommunen

5.1.1 Folkehelse

Folkehelse er definert som befolkningens helsetilstand og hvordan helsen fordeler seg i befolkningen. Folkehelsearbeidet påvirker faktorer som direkte og indirekte fremmer befolkningens helse og trivsel. Det forebygger psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse og beskytter mot helsetrusler. Det omhandler

også arbeidet med en jevnere fordeling av faktorer som direkte og indirekte påvirker folkehelsen. God fysisk og psykisk helse er svært sentralt for at befolkningen i Namsskogan skal ha det best mulig.

Figuren viser kompleksiteten av faktorer som kan påvirke helsetilstanden til den enkelte. Innerst finner vi upåvirkelige faktorer som alder, kjønn og arvelighet. Deretter finner vi sosiale faktorer og individuell helserelatert adferd. Ytterst er det faktorer som samfunnet påvirker. Sosiale helseforskjeller er helseforskjeller som systematisk følger sosiale dimensjoner, som inntekt, utdanning, yrke, kjønn, landbakgrunn og så videre. En gitt livsfaktors betydning for helsen er vanligvis liten, men summen av flere faktorer gir store ulikheter. Det er derfor viktig at vi i all kommuneplanlegging bidrar til å motvirke opphopning av direkte og indirekte årsaksfaktorer. Folkehelse er et tverrfaglig og tversektorielt overgripende tema. Derfor må Namsskogan kommune tenke «folkehelse i alt vi gjør». Tiltak må rettes mot hele befolkningen – ikke bare sårbare grupper. Vi må også rette tiltak mot hele årsakskjeden – ikke bare umiddelbare helserisikoer

5.1.2 FN bærekraftsmål

Namsskogan kommune vil arbeide aktivt for å ivareta målsetningene, men vil fokusere på de målsetningene Namsskogan kan ha størst påvirkning på.

5.1.3 ROS – analyser

For å ivareta liv og helse (samfunnssikkerhet) samt avdekke andre uheldige konsekvenser ved endringer i planverket skal kommunens planlegging gjennomføres med bakgrunn i Risiko og sårbarhetsanalyser.

Grunnlaget for et godt kommunalt samfunnssikkerhetsarbeid er bevissthet og kunnskap om risiko og sårbarhet gjennom en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse. Denne analysen danner grunnlaget for kommunens målrettede og systematiske arbeid for å redusere risiko og sårbarhet, gjennom forebyggende arbeid, styrket beredskap og bedre evne til krisehåndtering.

Konsekvens: Sannsynlighet:	1. Ubetydelig	2. Mindre alvorlig	3. Betydelig	4 Alvorlig	5. Svært alvorlig
1. Lite sannsynlig	1	2	3	4	5
2. Noe sannsynlig	2	4	6	8	10
3. Sannsynlig	3	6	9	12	15
4. Meget sannsynlig	4	8	12	16	20

- Hendelser i **røde** felt: Tiltak nødvendig, i utgangspunktet ikke akseptabelt
- Hendelser i **gule** felt: Tiltak må vurderes.
- Hendelser i **grønne** felt: Ikke signifikant risiko, men risikoreducerende tiltak kan vurderes

5.1.4 Medvirkning, tilhørighet og engasjement

Lokal utvikling skjer best nedenfra og opp. I sin planlegging skal kommunen vektlegge metoder og prosesser, som skaper generell god medvirkning, tilhørighet og engasjement. Det skal være et mål å

involvere størst mulig del av befolkningen, og grupper av befolkningen, lag, foreninger og råd. Barn og unges involvering skal vektlegges. Kommunens barnerepresentant skal uttale seg om alle planer, som gjelder barn og unge. Grunnlaget for barn og unges medvirkning ligger i barnekonvensjonens artikkel 12. I utgangspunktet gjelder dette rett til medvirkning innenfor all planlegging/planarbeid og tjenester, som er knyttet opp mot barn og unge:

- Barn og unges medvirkning i kommunal planlegging
- Barn rett til medvirkning innenfor skole, barnehage og kultur/fritid
- Barns rett til medvirkning og retten til å bli hørt i barnevernet

Det er derfor viktig å etablere gode kunnskap, rutiner og verktøy for at barn og unges medvirkning ivaretas i praksis.

5.1.5 Universell utforming

I alt areal, regulering og stedsutviklingsplanlegging skal en sikre at

utemiljøet får en universell utforming. Det gjelder også offentlige bygg og andre bygninger, som kommunen kan sette slike vilkår i.h.t plan og Bygningsloven.

5.1.6 Utenforskap.

Namsskogan skal arbeide aktivt for å forebygge utenforskap.

Viktig at alle inkluderes og føler en tilhørighet til fellesskapet.

Utenforskap, å føle seg eller være utenfor, handler om å ikke ha tilknytning til resten av samfunnet. Vi kan si at å føle utenforskap er det motsatte av å føle fellesskap.

5.2 De 5 strategiområdene.

Namsskogan kommune har valgt og dele opp i 5 strategiområder som hver for seg er sektorovergripende. Det kreves mot, nytenkning og samhandling på tvers for å lykkes med en positiv samfunnsutvikling. Først da skapes den kraften som trengs for å sikre en fremtidsrettet utvikling av kommunen.

Samarbeidsdrevet og smart kommune

Mangfold og inkludering

Kompetanse og næringsutvikling

Bærekraftig stedsutvikling med kvalitet

Livsmestring hele livet

5.2.1 Samarbeidsdrevet og smart kommune

Samarbeidsdrevet og smart kommune

...Handler om å sette innbyggerne våre i sentrum, og ta i bruk ny teknologi, innovative løsninger, samarbeid og samskapning for å kunne tilpasse oss endringer i samfunnet og øke kommunens konkuranseevne og omdømme.

Smart anvendelse av teknologi i kombinasjon med konstruktiv medvirkning fra kommunens innbyggere, skal sørge for at Namsskogan kommune til enhver tid evner å omstille og tilpasse sine tjenester i takt med nye forutsetninger.

Kommunen skal identifisere løsninger og tiltak ved bruk av ny teknologi som kan effektivisere og forbedre tjenestetilbudet.

5.2.2 Mangfold og inkludering

Mangfold og inkludering

...Handler om å arbeide for at alle i Namsskogan skal føle en trygghet og tilhørighet, og om hvordan vi som kommune skal sørge for at alle føler seg inkludert og har muligheten til å kunne delta i utviklingen av lokalsamfunnet vårt.

Kommunen skal fremstå som åpen og inkluderende, slik at det er mulig å delta på ulike aktiviteter. Barrierer som hindrer deltakelse, skal fjernes, og verdier fra ulike kulturer skal anerkjennes. Sammen med innbyggerne vil kommunen jobbe for at alle innbyggerne skal ha et godt liv med like muligheter. For å sikre kulturelt mangfold og aktivitet trenger kommunen gode møteplasser for deltakelse og opplevelse.

5.2.3 Kompetanse og næringsutvikling

Kompetanse og næringsutvikling

...Handler om å skape et robust og fremtidsrettet næringsliv, hvor vi sørger for at vi har tilgang til relevant kompetanse for morgendagens utfordringer.

Et variert og robust næringsliv som blomstrer og skaper varige verdier er viktig for kommuner som ønsker å utvikle seg og vokse. Namsskogan kommune har de siste årene opplevd en forvitring innen flere områder som gjør at kommunen i dag framstår som lite robust både med tanke på befolknings sammensetning og næringsutvikling.

For å styrke kommunens bærekraft vil det være viktig å skape et sterkt og variert næringsliv i årene fremover. Det er nødvendig å skape et tettere samarbeid mellom skole og næringsliv, slik at ungdommer i kommunen velger utdanninger som bedriftene i Namsskogan har behov for. En god og trygg skolegang er viktig for å hindre frafall, og sørge for økt utdanningsnivå i befolkningen.

5.2.4 Bærekraftig stedsutvikling med kvalitet

Bærekraftig stedsutvikling med kvalitet

...Handler om at Namsskogan kommune skal ha en bærekraftig utvikling som gjør kommunen attraktiv, og som legger til rette for en trygg, meningsfull og velfungerende hverdag for våre innbyggere.

For å øke næringsutvikling, bosetting og livskvalitet, er det viktig for Namsskogan kommune å jobbe for en bærekraftig stedsutvikling. Med en bærekraftig stedsutvikling mener vi helhetlige og langsiktige grep som spiller på lag med våre ressurser, innbyggere og næringsliv.

Namsskogan kommune ønsker å bygge opp en felles stedsidentitet og stolthet rundt statusen som nasjonalparkkommune. Ved å bygge stedsidentitet under merkevaren «nasjonalparkkommune», vil vi legge til rette for et bærekraftig lokalsamfunn med næringsutvikling. Vi skal jobbe for et lokalsamfunn som drar i samme retning, har en stolthet for kommunen og som tenker kreativt og bærekraftig.

Ved å vektlegge kvalitet, nærhet og tilgjengelighet i utformingen av kommunens grender, vil vi tilrettelegge for gode møteplasser som fremmer kontakt mellom våre innbyggere.

5.2.5 Livsmestring hele livet

Livsmestring hele livet

...Handler om at alle i Namsskogan skal ha en meningsfull hverdag, og ha god livskvalitet i alle livsfaser ved at vi jobber forebyggende og helsefremmende.

God helse er mer enn bare fravær av sykdom—det handler om å mestre og ha overskudd til å møte de utfordringene som hverdagen byr på. Uansett alder, kjønn, etnisitet og legning, vil det å mestre dagliglivets aktiviteter og utfordringer skape trygghet og livskvalitet. Namsskogan kommune skal jobbe for at alle opplever livsmestring hele livet.

Kommunen legger til rette for gode oppvekstvilkår, meningsfull hverdag og en trygg og aktiv alderdom.

Namsskogan kommune har en alderssammensetning med en høy og økende andel eldre. Det å legge til rette for at flest mulig av våre innbyggere har mulighet til å bo trygt og godt hjemme så lenge som mulig, er viktig for fremtidens eldreomsorg.

6.0 REGIONALE STRATEGIER OG PLANER

Region Namdal utarbeidet i 2018 en [Namdalsstrategi](#) for perioden 2018-2025.

Følgende målsetninger er oppført:

- God politisk samhandling og nettverksbygging
- Moderne infrastruktur i Namdalen
- Nærhet til likeverdige og gode helsetjenester. Folkehelse i alt vi gjør
- Gode vilkår for verdiskaping og arbeidsplasser
- Et kompetent og offensivt arbeidsliv
- Namdalens historie og kultur bygger på stolthet og identitet

Gode målsetninger som bør følges opp av den enkelte kommune.

Trøndelagsplanen 2019-2030

[Trøndelagsplanen](#) har et langsiktig tidsperspektiv og definerer regionens felles overordnede mål fram mot 2030. Trøndelagsplanen ble vedtatt av fylkestinget i desember 2018, og skal være førende for alle andre planer og strategier for Trøndelag.

Trøndelagsplanen 2019-2030 har tre temaområder:

- Bolyst og livskvalitet
- Senterstruktur og kommunikasjoner
- Kompetanse, verdiskaping og naturressurser

I tillegg har planen flere gjennomgående tema, som livskraftige distrikter, folkehelse og klima, miljø og det grønne skiftet. Bærekraft er en overordnet føring.

Trøndelagsfylkene har hatt felles fylkesplan i en årrekke. Dette er første Trøndelagsplan som ny, samlet fylkeskommune. Planprosessen har involvert en lang rekke aktører i Trøndelag, og arbeidet har vært på agendaen i mange møter og ulike fora for å sikre god regional forankring av mål og prioriteringer.

7.0 NASJONALE FØRINGER

Etter hvert kommunestyrevalg må kommunestyret behandle og vedta ny planstrategi for kommende 4 års periode. Til dette arbeidet utarbeider regjeringen en lang rekke med nasjonale forventninger til kommunenes planlegging.

Andre nasjonale føringer kommer igjennom statsbudsjett, lover og forskrifter, rundskriv, veiledninger osv.

FNs bærekraftsmål. Målsetninger som regjeringen har som forventning til at kommunene tar hensyn til i sin planlegging.

8.0 Vedleggsoversikt

8.1 Namsskogan utvikling AS Strategidokument.

8.2 Omstillingsplan og handlingsplan.

<https://borgefjellutvikling.no/omstilling/>

<https://borgefjellutvikling.no/wp-content/uploads/2022/02/Omstillingsplan-2022-2026-Borgefjell-utvikling.pdf>

<https://borgefjellutvikling.no/wp-content/uploads/2022/02/Handlingsplan-2022-Borgefjell-utvikling.pdf>

8.3 Klimaprofil Nord Trøndelag

<https://klimaservicesenter.no/kss/klimaprofiler/nord-trondelag>